

A Napkelet novellapályázata.

Itt adjuk a Napkelet pályázatára beérkezett s jutalmat vagy külön dicséretet nem nyert pályaművek bírálatát, tehát azokat is, amelyeket a második negyedben kiemeltünk, de végső mérlegelésünkben külön még sem méltányolhattunk.

A rab kiszabadul. Nagyképességű író közepesen sikerült írása. Lélek-ábrázoló erejét cselekményesebb történettel kell művészivé fékeznie. Így nagyon kiabál a pszichológiai szándék. *Párhuzamok az éjtszakában.* Egy hipochondriás ember túlrészletes, de nagyon jó lélekrajza. Az önmagát figyelő ember egoizmusán elértelmetlenedve szűrődik át a világ. Hozzá van bilincselve szenzációihoz s a világ felé csak kapálózásokra képes. A stílus hol szuggesztíven szemléltető, hol kellemetlenül laza. Nem elég érdekes írás. *Amikor a halál muzsikál.* Bátor kompozíciójú, határozott tehetségre valló novella. Vonalai élesek, indultatosak. Helyzeteit szenvedélyesen túlfeszíti. Nyelve sok helyütt izommutogató s Szabó Dezső- emlékekkel átszótt. Hibái a fiatal erő torz túlzásai. *Égmozdító Gerő.* A! magyar géniusz meseapothéozisa. Nyelve szép mesenyelv, virágos, mélygyökerűn magyar. De képzeletének üde járása sem feledteti, hogy mégis csak torz műfajt, a rossz értelemben vett szimbolikus mesét díszítgeti vele. *A bányaóriás.* Fegyelmezett elbeszélő írása. Apró mondatai pontosak, de prózain szögletesek. Az érdekes témának ép a kritikus részét, a félelem tébollyá fokozódását nem bírja erővel s költészettel. *Bóta Anna bosszúja.* Kemény kéz írása, de nem fejt ki a történetet. Kár mindent a lélek síkjában hagyni. *A bagoly.* Figyelemre méltó novella, de hasonló lelkifolyamatot többszálúan és plasztikusan kell kibontani. *Haza!* A maga nemében helytálló írás. Kár, hogy nem tűzött ki nagyobb feladatot. *A becsületes Pál András.* Nagyvonalú, biztosan vezetett elbeszélés. Ha nem is lep meg, határozott izlés fegyelmezi. *Lavina.* Az amit ki akar fejezni, szép, de maga a kifejezés egyensúlyozatlan. *Mielőtt a kakas háromszor megszólal.* Az úgynevezett irredentatörténetek közül kiválik őszinteségével. A magyar család beletörődését valószínűen, bár kissé szimplán írta meg. *Egyszerű történet az istenek ajándékairól.* Szépen vezetett, hibátlan, de érdektelen, jelentéktelen. *Új ház, új élet.* A népiségnek már-már tradícióvá meredő, e század elején kialakult felfogása. A történetet megemésztik a részletek. *Eltörlik a pipa.* Nyelve zamatos, jóhangzású, realizmusa egészséges, de a komponálás és mesevezetés ügyetlen. Nem mond semmit. *Őszi igazság.* Jól előkészített, feltűnően szépen megírt, de ugrásában elhibázott pszichológiai ötlet. Nagy mélységet mutat s csak egy valószínűtlenséget ad. *Az első repülő.* Az ember és a repülőgép viszonyának a végigvezetése egy élethen alig lehet novella-tárgy. Fölhígitott ötlet, de megírásában sok a biztató.

Zene. Egy zenei motívum fogantatását ennyire anyagtalanul, tisztán a töprengő vergődés síkjában érzékeltetni hálátlan s ugyanakkor elcsepelt is. *Balogh Sándor öröme.* Valószínűtlenné komponált, természetellenes hangon előadott, helyenként paródiászerűen ható novella, pedig egyes részletei erős tehetségre vallanak. Nem őszinte írás. *Kőműves Kelemenné.* A csodálatos ballada

prózaí fölhigitása. Nem ötlettelen, de nagyon bőbeszédű. *Egyedül a viharral*. Az ilyen zenedarabszerűen megkomponált írás fölemészti a beleölt erőfeszítést, a végén még sem hagy semmit maga után. *Forgósínpad: Élet?* A forgósínpad egyes képei elég szerencsések. Forgásából azonban nem az élet jön ki, inkább szentimentalizmus és hetykeség bántó keveréke. Stílusa túl szaggatott. A lakonikusság nem mindig bölcsesség. *Figurák*. Furcsa írás. Igazi jókedv és olcsó elcelődés elég szerencsétlenül keverednek benne. *Az utolsó vihar*. Folyamatos elbeszélőkészsége különbön témát érdemelt volna. Az ilyesmii csak kifele vér-fagyfaló, valójában banális. *Őserő* jeligéjű novellák. Elég kiforrt elbeszélő, de az egyes részek stílusfelfogása nagyon különböző. Ennyiféle stílusváltás megbontja a mű egységét. Az Ulyiica Janó-ban föltálat ethnológiai párhuzam elárulja a dilettánst. *A lélek harcai*. A sok pontozás és felkiáltójel mögött a nagyotmondás igénye lappang.

Az apám ügye. Noha folyamatos elbeszélő, nem tudott semmiféle érdeklődést felkelteni. *Az örök menyasszony visszatér*. A történet pszichológiai valószínűsége nem nagy. Néhol elég kedves. Közepes stilisza. *A csavargó*. A hosszú lére eresztett históriából nem bontakozik ki érdemes mondanivaló. *Vizió*. Nem valami épületes történet, nem is tudjuk, mit mond vele, de elég jól írta meg. *Sunt lacrimae rerum*. Pathétikus beállítású, pózokban továbbmozduló, hamis életlátásra valló történetek. *A hajnali séta*. Érdektelen. Eszmei magja olcsó kis igazságocska. Másik novellája sem jobb. *Mária*. Az ilyenféle «felismerés»-ek, már az életben is ponyvaízűek, hát az irodalomban! A megírás sem mutat semmi feltűnőt. *Üzzük a napfényt*. Majdnem együgyű történet, néhány eleve-nítő stílusötlet. *Lángoló szobor*. Asszonykápráztató báró, becsületes férj, rossz feleség és jó anya unalomig ismételt története. Semmi figyelemre méltó. *A huszas arany*. Jól tette az apja, hogy elvette az aranyat. A szülői közöny ordítóbb dolgokban nyilatkozik (ha nyilatkozik). *A mama szeme*. F fiatal leányok folyóiratában elcsúszik.

Egész kezdetlegesek: A szerzetes. Falun. Vándorfelhők és két sugaras szem. A megtartott ígéret. Hulló angyalok. Az anyai szeretet csókja. A farkas-fog. Nem vagy a gyermekem. Egy fogadás története. Az a kettős. Dini. Kereszt-útnál. Az igazi burzsoá.

Tudományos élet.

A Bach-korszak novella- és regény-irodalmáról, érzelmes, lelkes, romantikus 48-as honvédnovellákról értekezett január havi akadémiái székfoglalójában Szinnyei Ferenc, folyóiratunk kitűnő munkatársa. Szinnyei nagy, de száraz fába vágta fejszéjét, mikor élete munkásságának jelentős részét a mult század eleji magyar regény és elbeszélés történetének szentelte; munkája azonban szép eredményt hozott: nagy műve: *Novella- és regényirodalmunk a szabadságharcig* már régebben megjelent és most ennek folytatásából kap-tunk ízelítőt.

Megtudtuk, hogy a későbbi, mindent egy színre festő liberális felfogástól el-

térően, a forradalmat nem egyhangúan ítélték meg a beszély-írók: voltak szép számmal, akik ellene fordultak. Meglepetés volt a Jókai-epigonok bemutatása is: eddig csak Petőfi-utánzókról beszélt az irodalomtörténet.

Az osztályelnök, Némethy Géza, szellemes és szépen hangzó beszéddel üdvözölte az új rendes tagot. Elismerés illeti meg az illusztris tudóst, hogy ezt a francia műfajt, az akadémiái fogadóbeszédet (*discours de réception*) nálunk is meghonosította. A szépen szárnyaló szó mindig elkél a mi banális, dőcögő nyelvű közéleti retorikánkban. Hallottuk tőle a filológiának szellemes meghatározását is: ez a sokaktól lenézett tudomány az *ars non obliviscendi*, a nemfelejtés tudomá-